

- Een gemankeerde journalist
- Het is hier de hemel op aarde
- Er komt wat bij kijken
- Tips

Nieuwsbrief september/oktober 2023

Een gemankeerde journalist *(door Brigitta Visser)*

Brigitta Visser schrijft alweer bijna vijf jaar levensboeken. Wat is haar drijfveer?

In de winter van 2018, ik was net een klein jaar gestopt met werken, las ik een artikel over de Stichting Haagse Levensboeken. Ik weet nog hoe ik rechtop ging zitten en dacht: dit is precies wat ik echt leuk vind: onbeschaamd nieuwsgierig mogen zijn naar persoonlijke belevenissen én erover schrijven. Ik beken onmiddellijk dat ik een gemankeerde journalist ben. Ik kan wel schrijven maar net niet goed genoeg voor het echte werk. En hier was mijn kans!

2019 startte goed. Ik kreeg een relatief jonge verteller (ze was net 70). In haar leven liep het wat minder soepel. Haar partner bleek ongeneeslijk ziek en stierf in dat jaar. Toen kwam corona en na afloop van alle lockdowns, kreeg mijn verteller een hartaanval. Kortom, een lange weg met veel hobbels maar afgesloten met een mooi boek.

Mijn tweede verteller was ook relatief jong. Ook wij zijn nog eens onderbroken door corona maar gelukkig bleef het bij één lockdown. Inmiddels ben ik aan mijn derde boek bezig; dit keer mag ik het levensverhaal optekenen van mijn tante van 91.

Pippi Langkous-mentaliteit

Twee van mijn vertellers wilden wél over ‘slechte perioden’ in hun leven vertellen, maar die mochten niet in hun boek. Dat vind ik jammer, want juist de manieren waarop ze zijn omgegaan met tegenslagen, geven kleur aan hun verhaal. Maar als een verteller echt niet wil, moet je je daarbij neerleggen.

Mijn derde verteller was juist heel open en met haar heb ik interessante gesprekken gehad die grotendeels wel in haar levensboek terecht zijn gekomen. Zij had zich van een laaggeschoolde ontwikkeld tot docent hbo en spreidde een soort Pippi Langkous-mentaliteit ten toon (‘Ik heb het nooit eerder gedaan, dus ik denk wel dat ik het kan’) die mij erg aansprak. Daarnaast kon ze met mededogen maar ook met zelfspot en enigszins kritisch, terugkijken op haar leven. Dat is niet alle vertellers gegeven begrijp ik van mijn collega-schrijvers.

(foto van Freepik)

Voor de uiteindelijke uitgave van het boek gebruik ik mijnbestseller.com. Dankzij de onvolprezen hulp van Renée van Rongen zijn er tot nu toe twee mooie boeken uitgerold. Het tempo van mijn ‘levensboek schrijven’ ligt niet hoog en ik heb veel meer gesprekken dan de meeste van mijn collega-schrijvers maar zo blijft het voor mij een plezierige bezigheid die ik nog lang kan volhouden.

Het is hier de hemel op aarde (door Judy van Engeldorp Gastelaars)

Het maakt Judy van Engeldorp Gastelaars blij: een levensboek schrijven. Waardoor komt dat?

(foto van Freepik)

‘Het is hier de hemel op aarde.’ Zo heette het eerste levensboek dat ik schreef voor een lieve vrouw in een bejaardenhuis. Draaide je het boek om, dan kwam je bij ‘Zeven ministers en een verloren zoon’, het levensverhaal van haar man, geschreven door Sophia, met wie ik de cursus levenboeken had gevolgd. De uitreiking in het bijzijn van hun kinderen, inclusief de verloren zoon, was heel bijzonder. Een ander boek was voor een vrouw van 95 jaar in een verpleeghuis. Ze had tien kinderen gekregen. Haar oudste dochtertje werd maar zes maanden oud.

Nog niet lang geleden ontdekte haar jongste dochter dat in een lijstje, dat altijd aan de muur hing, het geboortekaartje zat van het overleden zusje. Vlak voordat ik dat boek af had, overleed de vrouw. De laatste pagina van het boek bevatte haar rouwkaart.

Samen er iets moois van maken

De vrouw waar ik nu kom doet het vooral om op haar leven terug te kijken. Ze is een stuk jonger, levert zelf van alles aan. Plakboeken, albums, rapporten liggen klaar op de tafel als ik kom. We gaan er samen iets moois van maken.

Het maakt me blij om samen iemands leven door te lopen, de verhalen te horen, over familie, werk, hobby's, liefde en verdriet. En om daar mijn talenten – luisteren en schrijven – aan te kunnen geven. Dan gaat soms de hemel even open.

Er komt wat bij kijken (door Jacqueline Vork)

Een levensboek schrijven is zo makkelijk nog niet, maar het levert je veel op. Jacqueline Vork vertelt over haar ervaringen.

Levensboeken schrijven vind ik mooi vrijwilligerswerk. Het is een complex gebeuren. Je maakt kennis met de persoon voor wie je schrijft, je verdiept je in het verhaal door vragen te stellen, je zet op papier wat je hoort. Het maakt het een behoorlijke klus. Een leuke klus.

Er komt meer bij kijken dan dat je op het eerste gezicht zou zeggen. Vaak komen er emoties om de hoek en wordt er echt wel wat gevraagd van je empathisch vermogen. Daardoor is het soms moeilijk om binnen de afgesproken tijdspanne alles af te krijgen. Maar door duidelijke afspraken met de verteller blijkt dat wel te behappen.

Het belangrijkste aspect aan het gebeuren, en wat ikzelf ook heel mooi vind, is de vertrouwensband die je opbouwt.

Mijn vertellers

Mijn eerste verteller had als kind in een Jappenkamp gezeten. Het gaf wel wat stof tot vertellen en elke keer kwam er wat nieuws bij. Erger nog, de verhalen veranderden telkens. Dat was wel moeilijk om mee om te gaan. Uiteindelijk heb ik de teksten die ik geschreven had bij de verteller gelaten en is hij het verhaal zelf gaan afmaken. Bij mijn laatste verteller kwam heel veel oud zeer naar boven en voelde ik dat het vertellen voor haar een therapeutische werking had. Dat ze door het vertellen zich steeds beter ging voelen was mooi om te zien. Dus schrijven voor anderen is niet altijd makkelijk, maar het geeft voldoening en verrijkt je leven.

Tips

➤ Woongeschiedenis

Wanneer en waar heeft je verteller allemaal gewoond? Je verteller kan bij de eigen gemeente tegen betaling een uittreksel aanvragen, ook al heeft je verteller in heel andere gemeentes gewoond.

Zo krijg je als schrijver meteen een overzicht en weet je nog beter wanneer iets gebeurde en waar.

➤ Welke vragen moet ik nog stellen?

Als je niet meer weet wat je kunt vragen aan je verteller, kijk dan nog eens achterin de reader van de basistraining 'Levensboeken schrijven'. Daar staan vragen onder verschillende thema's uit het systeem 'Mijn leven in kaart'.

➤ 'Ik herinner me'

De eenvoudige biografie 'Ik herinner me' bestaat uit specifieke, zeer openhartige herinneringen van de auteur en kunstenaar Joe Brainard. Elke herinnering gaat vooraf met het refrein 'Ik herinner me'. Hieronder een paar ter inspiratie.

- ❖ Ik herinner me zaklopen.
- ❖ Ik herinner me de gevaren van engelenhaar.
- ❖ Ik herinner me burens die hun gazon niet bijhielden.
- ❖ Ik herinner me dagdromen waarin ik in een boomhut woonde.
- ❖ Ik herinner me dat ik bang was dat de kapper per ongeluk in mijn oor zou knippen.

Uit: Joe Brainard: 'Ik herinner me'; vert. uit het Engels, uitg. Oevers, Zaandam, 2022, ISBN 9789492068774.

➤ Disclaimer over herinneringen van een verteller in colofon of voorwoord

In een levensboek geeft een schrijver weer hoe de verteller zijn of haar leven tot nu toe beleefde. De naasten van een lezer kunnen hierin bepaalde dingen of gebeurtenissen zich anders of zelfs niet herinneren. Om eventuele problemen te voorkomen, hebben we een soort 'disclaimer'. Deze kun je plaatsen in het voorwoord of in het colofon. Belangrijk is dat je de inhoud van een levensboek gedegen afstemt met de verteller. Het vaststellen van de definitieve tekst valt namelijk volledig onder verantwoordelijkheid van de verteller. De disclaimer vind je onderaan op de webpagina www.haagselevensboeken.nl/in-de-praktijk/

➤ Q en A-boekopmaak

Als je vragen hebt over het vormgeven van een levensboek: kijk dan eens op <https://www.haagselevensboeken.nl/q-en-a-boekopmaak/>. Er staan heel wat weetjes. Daarnaast vind je er ook handboeken Word, zowel met een Windows-computer als een Apple-computer.